

23.12.2019

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verotusmenettelystä annettua lakia siten, että sivullisen tiedonantovelvollisuutta laajennettaisiin. Tiedonantovelvollisuus ulotettaisiin koskemaan myös sellaisia palvelujen välittäjiä, jotka eivät samalla maksa tai välitä palveluun liittyvää maksusuoritusta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Digitaalisen talouden toimintaympäristö muuttuu nopeasti ja uusia ilmiöitä syntyy kiihtyvällä vauhdilla. Tulevaisuudessa entistä suuremman osan tavaroiden ja palveluiden vaihdannasta arvioidaan tapahtuvan erilaisten digitaalisten alustojen kautta. Alustat eivät ole sidottuja valtioiden rajoihin, vaan palvelujen tarjonta on maailmanlaajuisia. Tämä aiheuttaa haasteita Verohallinnon tiedonsaannille, joka on keskeistä verotuksen toimittamisen kannalta. Verohallinnon tiedonsaannin hankaloituminen muodostaa uhan verotuksen toimittamiselle ja nykytasaisen verokertymän turvaamiselle.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman yhtenä veropoliittisena tavoitteena on veropohjan tiivistäminen. Hallitusohjelman mukaan veropohjan tiivistäminen on erityisen tärkeää globaalissa taloudessa, jossa rahavirrat ylittävät kansalliset rajat. Tiivis veropohja mahdollistaa myös matalat verokannat ja tasapuolisen verotuksen, jotka edistävät yritystoimintaa, työllisyyttä, kasvua ja hyvinvointia. Hallitusohjelmassa todetaan, että harmaa talous ja veronkierto aiheuttavat suomalaiselle yhteiskunnalle merkittävät veromenetykset vuosittain. Ensinnäkin tämä heikentää laillisesti ja eettisesti reilusti toimivien yritysten ja niiden työntekijöiden asemaa asettamalla ne epäreiluun kilpailutilanteeseen. Toisekseen verovajeen vuoksi yhteiskunnan menoja on rahoitettava keräämällä veroja ja maksuja enemmän toisaalta.

Osana verovajeen pienentämiseen tähtäviä toimenpiteitä hallitusohjelmassa on muun ohessa todettu, että verottajalle mahdollistetaan tarvittavat lainsäädännölliset ja teknologiset keinot, joilla se voi mahdollisimman automaattisesti kerätä digitaalisen alustatalouden toimijoiden tiedot verotuksen käyttöön. Lisäksi hallitusohjelmassa on todettu yleisellä tasolla, että Verohallinnon työtä alustatalouden verottamiseksi on syytä tukea.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esityksestä antoivat lausuntonsa

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Sivullisen tiedonantovelvollisuutta koskevat säännökset

Sivullisen tiedonantovelvollisuudesta Verohallinnolle säädetään verotusmenettelystä annetun lain (1585/1995) 3 luvussa. Verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot maksamistaan tai välittämistään rahanarvoisista suorituksista, niiden oikaisuista, saajista ja suoritusten perusteista. Tiedot on toimitettava Verohallinnolle, vaikka suoritus olisi maksettu ennakonpidätystä toimittamatta taikka suoritus olisi maksettu tai välitetty rajoitetusti verovelvolliselle taikka kyseinen tulo olisi saajalleen verosta vapaa. Saman pykälän 8 momentin valtuutussäännöksen mukaan Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta tai rajoittaa tiedonantovelvollisuutta.

Säännöksessä on kysymys tulotietoja koskevasta yleisestä tiedonantovelvollisuudesta eli velvollisuudesta antaa tiedot ilman eri kehotusta erityisesti tuloverotusta varten. Säännöksen mukaista laajaa tiedonantovelvollisuutta on täsmennetty ja rajoitettu Verohallinnon päätöksellä yleisestä tiedonantovelvollisuudesta (1085/2018). Verohallinto on päätöksellään rajoittanut tulotietojen antamista siten, että tiedonantovelvollisen on ilmoitettava Verohallinnolle ilman eri kehotusta vain päätöksen 1 luvussa tarkoitetut tiedot. Verohallinnon päätöksessä tarkoitetut tulotiedot on pääsääntöisesti annettava vuosittain tammikuun loppuun mennessä edelliseltä kalenterivuodelta. Eräiden tulotietojen, kuten palkkojen, ilmoittamisesta tulorekisteriin säädetään vuoden 2019 alusta tulotietojärjestelmästä annetussa laissa (53/2018). Suorituksen maksajan on ilmoitettava tulorekisteriin myös tiedot työstä, tehtävästä tai palveluksesta muuna kuin palkkana maksetuista korvauksista, jos tulonsaajaa ei ole merkitty ennakoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitettuun ennakoperintärekisteriin.

Sivullisen tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnistä voidaan määrätä hallinnollisena seuraamuksena laiminlyöntimaksu. Laiminlyöntimaksusta säädetään verotusmenettelystä annetun lain 22 a §:ssä. Laiminlyöntimaksun määrä on porrastettu verovelvollisen menettelyn moitittavuuden perusteella. Laiminlyöntimaksun enimmäismäärä vaihtelee sen mukaan, onko kysymyksessä vähäinen puute tai virhe, olennainen puute tai virhe vai tahallisuus tai törkeä huolimattomuus.

Liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) on erityinen säännös välityspalvelun tarjoajan selvitys- ja ilmoitusvelvollisuudesta. Lain 15 §:n 2 momentin mukaan välityspalvelun tarjoajan tai sen Suomessa olevan edustajan on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain tammikuun loppuun mennessä kokonaissummat sen tiedossa olevista korvauksista, jotka kuljetuspalvelun tarjoajat ovat saaneet sen välittämistä kuljetuksista, ellei kyseinen tieto ole viranomaisen saatavilla Verohallinnolle tehdyn vastaavan ilmoituksen perusteella. Välityspalvelulla tarkoitetaan mainitun lain 2 §:n 2 kohdan mukaan kuljetusten välittämistä korvausta vastaan, ei kuitenkaan palvelua, jossa välitetään vain palveluntarjoajan omia kuljetuksia, eikä matkapalveluyhdistelmistä annetun lain (901/2017) soveltamisalaan kuuluvia matkapaketteja tai yhdistettyjä matkajärjestelyjä. Välityspalvelun ilmoittamisvelvollisuutta koskeva säännös tuli voimaan 1.7.2018.

Liikenteen palveluista annetussa laissa säädettyssä välityspalvelun tarjoajan ilmoitusvelvollisuudessa ei ole lähtökohtaisesti kysymys verotusta koskevasta tiedonantovelvollisuudesta. Ilmoitusvelvollisuuden rikkomisesta ei ole esimerkiksi seurauksena verotusmenettelystä annetun lain 22 a §:ssä säädetty laiminlyöntimaksu, kuten verotusmenettelystä annetussa laissa säädetystä sivullisen tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnistä.

2.2 Alusta- ja jakamistalouden kasvun luomat haasteet Verohallinnon tiedonsaanelle

Verotuksen toimittaminen pohjautuu tällä hetkellä pitkälti Verohallinnon laajoihin tiedonsaantioikeuksiin. Kun sivullisen tiedonantovelvollisuuden merkitystä verotuksen toimittamisessa on kasvatettu, verovelvollisen omaa ilmoittamisvelvollisuutta on voitu keventää. Verohallinto saa sivullisen tiedonantovelvollisuutta koskevien säännösten nojalla työnantajilta, eläkelaitosilta, pankeilta, arvopaperivälittäjiltä ja muilta sivullisilmoittajilta tulo- ja muut tiedot, joiden perusteella Verohallinto muodostaa esitäytetyt veroilmoitukset. Sivullisilmoittajien antamat tiedot ovat yleensä myös oikeampia kuin verovelvollisen itsensä antamat tiedot. Menettely parantaa verovelvollisten oikeusturvaa sekä mahdollistaa verotuksen toimittamisen oikein, yhtenäisesti, kustannustehokkaasti ja nopeasti, kun tulojen ilmoittaminen ei näiltä osin jää verovelvollisen oman ilmoituksen varaan.

Digitaalisen toimintaympäristön muutos vaikuttaa myös verotuksen toimittamisen lähtökohtiin. Erilaisten palvelujen ja hyödykkeiden myynti ja vuokraus digitaalisten alustojen välityksellä lisääntyy. Perinteisen työsuhteessa tehdyn työn korvautuminen digitaalisten alustojen kautta tehdyillä työsuorituksilla ja palveluilla uhkaa Verohallinnon tiedonsaantia, koska korvauksen maksajana tai välittäjänä ei ole enää kotimainen työnantaja vaan mahdollisesti ulkomaille sijoittunut alustaoperaattori, jolta Verohallinto lähtökohtaisesti ei saa tietoja. Alustojen kautta saatujen tulojen saaminen verotuksen piiriin on tällä hetkellä merkittävässä määrin verovelvollisen eli tulonsaajan oman ilmoituksen varassa. Riski tulon ilmoittamatta ja verottamatta jäämisestä saattaa olla kohonnut erityisesti silloin, kun tulon saaja on muu verovelvollinen kuin kirjanpitovelvollinen. Esimerkiksi Verohallinnon verovuosilta 2017 ja 2018 tekemän selvityksen mukaan noin kolmasosa asunnon lyhytaikaisesta vuokrauksesta alustojen kautta saaduista vuokratuloista jätettiin ilmoittamatta veroilmoituksella.

Erilaisten digitaalisten alustojen kautta välitetyistä palveluista saatujen tulojen kokonaismäärästä ei ole täsmällistä tutkimustietoa.¹ Ilmiön laajuutta on ylipäätään vaikea selvittää sen vuoksi, että merkittävä osa palveluista välitetään ulkomaisten alustojen kautta.

Käytännössä tavallisimpia alustojen välittämiä palveluita ovat henkilökuljetukset ja lyhytaikainen asunnon vuokraus. Taksiluvalla toimivien kuljetusyritysten ilmoittama yhteenlaskettu liikevaihto on ollut vuonna 2018 noin miljardi euroa. Kuljetuspalveluja välittävien yritysten (ajovälityskeskusten) toisten yritysten ajettavaksi välittämien kyytien

¹ Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksessa (ETLA) on parhaillaan käynnissä tutkimushanke Digi ja verotus, jonka tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa digitaalitalouden koosta kansantaloudessa ja digitaalisuuden vaikutuksista verotukseen. Tutkimushanke päättyy vuonna 2020.

osuus tästä liikevaihdosta on merkittävä. Asunnon vuokrauksesta saatujen tulojen määrä on Verohallinnon suomalaisilta maksupalvelun tarjoajilta saamien tietojen perusteella ollut ainakin noin 21 miljoonaa euroa vuonna 2017 ja 36 miljoonaa euroa vuonna 2018. Alustojen välittämien palvelujen arvon voidaan ennakoida kasvavan ja laajentuvan uusille aloille tulevina vuosina.

Kuljetuspalveluista tuloja saaneet ovat yleensä ennakkoperintärekisteriin merkittyjä liikkeen- ja ammatinharjoittajia tai osakeyhtiöitä. Verohallinnon tiedossa olevista asunnon vuokraajista yksityishenkilöitä on ollut vuosina 2017 - 2018 noin 8 800 ja yrityksiä noin 600. Kuljetuspalvelujen ja vuokrauksen välitystä tarjoavat sekä Suomeen että ulkomaille sijoittautuneet alustan tarjoajat. Suomessa toimivat välittäjät ja alustojen tarjoajat ovat yleisesti täyttäneet heitä koskevat lakisääteiset ilmoittamisvelvollisuutensa. Ulkomailta käsin toimivat kuljetuspalvelujen välittäjät ovat antaneet varsin kattavasti liikenteen palveluista annetun lain edellyttämät tiedot Liikenteen turvallisuusvirastolle. Muista välitetyistä palveluista saaduista tuloista Verohallinto on saanut vertailutietoja suomalaisilta maksupalvelun tarjoajilta.

Alusta- ja muun digitalouden laajeneminen ja siihen liittyvä Verohallinnon tiedonsaannin vaikeutuminen uhkaa kasvattaa verovajetta tulevaisuudessa. Verohallinnon arvion mukaan digitalouteen liittyvä verovajeen voidaan ennakoida kasvavan merkittävästi tulevina vuosina ilman verovalvontaa turvaavia toimenpiteitä.

2.3 Nykytilan arviointi

Palveluiden välittäjät, jotka välittävät samalla myös palveluun liittyvän maksusuorituksen

Sivullisen yleistä tiedonantovelvollisuutta koskeva verotusmenettelystä annetun lain 15 § mahdollistaa Verohallinnolle lähtökohtaisesti laajan tiedonsaantioikeuden. Tiedonantovelvollisuus koskee suorituksen maksajien ohella myös suoritusten välittäjiä. Säännöstä on tulkittu ja sovellettu sanamuotonsa mukaisesti niin, että välittäjän tiedonantovelvollisuus koskee tilanteita, joissa välittäjä välittää maksusuorituksen ("rahanarvoisen suorituksen"). Tästä on esimerkiksi kysymys silloin, kun pankki välittää koronsaajalle koron, joka on maksettu pankin säilytyksessä olevalle ulkomaiselle joukkolainalle. Tiedonantovelvollisuus koskee siis lähtökohtaisesti jo nykyisin niitä digitaalisia alustoja, jotka itse myös välittävät maksusuorituksia. Verohallinnon yleistä tiedonantovelvollisuutta koskevassa päätöksessä on kuitenkin rajattu tiedonantovelvollisuus koskemaan vain niitä tulotyyppisiä, jotka on mainittu erikseen päätöksessä. Alustat ovat siis tähän mennessä voineet olla velvollisia antamaan Verohallinnolle tietoja, jos ne ovat saaneet tai välittäneet maksusuorituksia tuloista, jotka on mainittu Verohallinnon tiedonantovelvollisuutta koskevassa päätöksessä. Verohallinnon päätöksessä ei ole erikseen veloitettu alustoja antamaan tietoja maksamistaan tai välittämistään suorituksista. Esimerkiksi huoneistojen vuokrausta välittävä alusta ei ole ollut velvollinen ilmoittamaan alustan kautta vuokratuista huoneistosta saatuja tuloja Verohallinnolle.

Verohallinto on lähettänyt 1.11.2019 lausuntopyynnölle luonnoksen uudeksi yleistä tiedonantovelvollisuutta koskevaksi päätökseksi, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2020 alusta. Verohallinto on muun ohessa lisännyt päätösluonnokseen voimassa ole-

vaan tiedonantovelvollisuuspäätökseen nähden uuden säännöksen, joka koskee välitettäviä kuljetuspalveluita ja vuokratuloja. Päätösluonnoksen 20 §:n 1 momentin mukaan liikenteen palveluista annetussa laissa tarkoitetun välityspalvelun tarjoajan tai sen Suomessa olevan edustajan olisi ilmoitettava tiedossaan olevat korvaukset, jotka kuljetuspalvelun tarjoajat ovat saaneet sen välittämistä kuljetuksista. Pykälän 2 momentissa määrättäisiin vuokrahuoneistojen ja -kiinteistöjen välityspalvelun tarjoajan tiedonantovelvollisuudesta. Välityspalvelun tarjoajan tai sen Suomessa olevan edustajan olisi ilmoitettava tiedossaan olevat suoritukset, jotka vuokranantaja on saanut sen välittämästä huoneiston, kiinteistön tai niiden osan vuokrauksesta. Päätösluonnoksen 20 § koskee siis niitä tilanteita, joissa välittäjä maksaa tai välittää samalla palveluun liittyvän maksumuutoksen.

Verohallinnon uuden tiedonantovelvollisuuspäätöksen kuljetuspalveluita koskeva tiedonantovelvollisuus vastaisi pääosin liikenteen palveluista annetussa laissa säädettyä välityspalvelun ilmoittamisvelvollisuutta, joka on ollut voimassa 1.7.2018 lähtien. Uutta olisi se, että tiedot on annettava Verohallinnolle. Lisäksi annettava tietosisältö olisi hieman laajempi. Välitettäviä vuokratuloja koskeva säännös on sen sijaan muutos nykytilaan. Uusi tiedonantovelvollisuutta koskeva päätös ulottaisi tiedonantovelvollisuuden myös koskemaan digitaalisia alustoja, joiden kautta verovelvolliset voivat vuokrata huoneistoja ja kiinteistöjä. Aiemmin vuokrahuoneistojen välityspalveluilla ei ole ollut velvoitetta ilmoittaa Verohallinnolle vuokranantajille välittämistään suorituksista.

Päätöksen nojalla Verohallinnolle annettavia tietoja olisivat:

- ilmoittajan yksilöintitiedot;
- laji (kuljetustoiminta, vuokraustoiminta);
- suorituksen saajan yksilöintitiedot;
- tilinumero;
- vuokrattavan kohteen yksilöintitiedot;
- suorituksen bruttoeuromäärä;
- välittäjän perimän palkkion euromäärä;
- tilitetty nettoeuromäärä;
- ajankohta, jota tiedot koskevat.

Tiedot annettaisiin sekä yleisesti että rajoitetusti verovelvollisille maksetuista ja välitetyistä suorituksista. Tiedot annettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2020, ja ne olisi annettava tammikuun 2021 loppuun mennessä. Tiedot olisi annettava sähköistä tiedonsiirtojärjestelmää käyttäen.

Verohallinnon suunnittelema muutos tiedonantovelvollisuutta koskevaan päätökseen merkitsee lähtökohtaisesti parannusta Verohallinnon tiedonsaantiin. Kuljetuspalvelut ja huoneistojen vuokraaminen ovat havaintojen mukaan merkittävimpiä alustojen kautta tapahtuvia palveluita Suomessa. Näiden saaminen tiedonantovelvollisuuden piiriin on muutoksen taustalla, vaikka päätöksen sanamuodossa tiedonantovelvollisuus ei rajoitu pelkästään alustan kautta välitettäviin kuljetuspalveluihin ja vuokratuloihin. Verohallinto voi saamiensa kokemusten perusteella tarvittaessa laajentaa tiedonantovelvollisuutta koskemaan myös muita välitettäviä palveluita. Tiedonantovelvollisuutta koskevaa

päätöstä voidaan muuttaa, jos esimerkiksi havaitaan, että sellaisten palveluiden tarjoaminen alustojen välityksellä lisääntyy, jotka eivät ole olleet tiedonantovelvollisuuden piirissä.

Vaikka sivullisen tiedonantovelvollisuuden nojalla saadut tiedot ovat keskeisessä asemassa verotuksen sujuvassa toimittamisessa, verovelvollisella on viime kädessä kuitenkin velvollisuus ilmoittaa Verohallinnolle veronalaiset tulonsa. Jos esimerkiksi tiedonantovelvollinen välittäjä laiminlyö velvollisuutensa antaa tiedot, verovelvollisen on itse ilmoitettava veroilmoituksessaan puuttuvat tulot. Jos verovelvollinen ei itse ilmoita puuttuvia tuloja, hän ei voi vedota siihen, että sivullisilmoittaja ei ole ilmoittanut häntä koskevia tietoja Verohallinnolle.

Palveluiden välittäjät, jotka eivät välitä samalla palveluihin liittyviä maksusuorituksia

Verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n mukainen tiedonantovelvollisuus syntyy säännöksen sanamuodon mukaisesti rahanarvoisen suorituksen maksajalle ja välittäjälle. Säännöstä on tulkittu siten, että tiedonantovelvolliseksi ei ole katsottu palvelun välittäjiä, jotka eivät samalla välitä niihin liittyviä maksusuorituksia. Tällaiset palveluiden välittäjät jäävät siis tiedonantovelvollisuuden ulkopuolelle. Jos palvelun välittäjä ei itse samalla välitä palveluun liittyvää maksusuoritusta, Verohallinto ei voi tiedonantopäätöksessään velvoittaa välittäjää ilmoittamaan tietoja, vaikka suoritusten määrät olisivatkin välittäjän tiedossa.

Alustojen liiketoimintamallit vaihtelevat suuresti. Alustat ovat voineet järjestää alustalla tarjottavien palveluiden maksamisen palvelun suorittajalle monin eri tavoin. Alustan tarjoava taho voi esimerkiksi itse hoitaa maksusuoritusten välittämisen palvelun käyttäjältä palvelun tarjoajalle. Toisaalta maksaminen on voitu järjestää siten, että alustan tarjoava yhtiö ei hoida itse maksusuorituksia, vaan sen tekee jokin toinen samaan konserniin kuuluva yhtiö. Maksujen välittäminen on voitu myös ostaa ulkopuoliselta palveluntarjoajalta. Mahdollista on myös, että alustalla tarjotun palvelun maksaminen ei tapahdu lainkaan alustan välityksellä. Tällöinkin palvelusta maksettu hinta voi olla alustan tiedossa. Alusta voi esimerkiksi saada käyttömaksuina jonkin tietyn prosentiosuuden palvelun hinnasta, jolloin palvelusta maksettu hinta on myös alustan tiedossa.

Tiedonantovelvollisuuden rajoittumista pelkästään sellaisiin palveluiden välittäjiin, jotka samalla välittävät myös palveluun liittyvän maksusuorituksen, ei voida pitää tyydyttävänä tilanteena Verohallinnon tiedonsaannin kannalta. Alustatalouden merkityksen kasvaessa huomattava osa alustojen kautta myydyistä palveluista uhkaa jäädä tiedonantovelvollisuuden ulkopuolelle. Alustatalouden toimijoiden liiketoimintamallit ovat erittäin joustavia ja helposti muutettavissa. Alustatoimijan olisi helppo järjestää maksusuorituksen välittäminen siten, että se jäisi verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n mukaisen tiedonantovelvollisuuden ulkopuolelle. Tiedonantovelvollisuuden piiriin kuulumisen voisi siten tosiasiallisesti määräytyä sillä perusteella, minkälaisen toimintamallin alusta on valinnut.

Tiedonantovelvollisuus rajat ylittävissä tilanteissa

Digitaalisten alustojen kautta välitetyille palveluille on ominaista, että alustan sijaintivaltioilla ei ole merkitystä palvelun käyttämisen kannalta. Suuret alustatalouden toimijat

välittävät palveluita maailmanlaajuisesti riippumatta siitä, mihin valtioon ne ovat sijoittuneet. Tämä luo merkittäviä haasteita veroviranomaisten tiedonsaannille alustatalouden kautta saaduista suorituksista.

Verotusmenettelystä annetun lain 15 §:ssä tarkoitettu tiedonantovelvollinen välittäjä voi olla yritys tai henkilö, joka on sijoittautunut Suomeen. Tällaisia ovat ne toimijat, joilla on Suomessa kotipaikka tai kiinteä toimipaikka. Tiedonantovelvollisuus voidaan tällöin tehokkaasti toteuttaa. Useilla merkittävillä alustan tarjoajilla ei kuitenkaan ole kotipaikkaa tai kiinteää toimipaikkaa Suomessa, mutta ne tarjoavat selvästi välityspalveluaan Suomeen. Tiedonantovelvollisuus ei rajoitu lain soveltamisalan tai säännöksen sanamuodon perusteella pelkästään kotimaisiin suorituksen maksajiin tai välittäjiin. Säännöksen laajasta soveltamisalasta huolimatta ilman kiinteää toimipaikkaa olevan ulkomaisen toimijan tiedonantovelvollisuutta on vaikea toimeenpanna ja sanktoida tehokkaasti. Käytännössä Verohallinto ei ole juurikaan saanut vuosi-ilmoituksia sellaisilta ulkomaisilta toimijoilta, joilla ei ole Suomessa kiinteää toimipaikkaa tai sivuliikettä.

Kansallisen lainsäädännön sijaan kansainvälinen tietojenvaihto on keskeisessä asemassa, kun tavoitellaan tiedonsaantia parantamista ulkomaille sijoittuneilta alustoilta. Sekä OECD:n että EU:n piirissä on käynnissä hankkeita ja työryhmiä, joiden tavoitteena on luoda yhtenäinen menettely, jossa digitaalisten jakamis- ja alustatalouden välityspalveluiden tarjoajilla olisi velvollisuus antaa veroviranomaisille tietoja tuloista, joita alustojen avulla operoivat myyjät ovat saaneet alustojen välityksellä. Tavoitteena on luoda yhtenäinen menettely, jolla näiden yhteisöjen piiriin kuuluvat viranomaiset keräävät sivullistietoa alueelleen rekisteröityneiltä alustoilta ja jakavat tietoa valtioiden välillä. Euroopan unionin jäsenvaltioiden veroviranomaiset ovat esimerkiksi kartoittaneet yhteistyössä, mitä tietoja pitäisi kerätä, jotta alusta- ja jakamistalouden piirissä olevaa toimintaa voitaisiin verottaa tehokkaasti. Tavoitteena on ollut määritellä alustoilta kerättävien tietojen pienin yhteinen nimittäjä, jotta yhdenmukaisella tietosisällöllä voitaisiin täyttää kansallisiin sääntelyihin perustuvan tuloverotuksen tietotarpeet eri jäsenvaltioissa. Yhtenäinen raportointistandardi helpottaisi myös digitaalisia alustoja, kun palvelujen myyjistä ja välitetyistä suorituksista kerättävät tiedot eivät vaihtelisi maittain. Digitaalisilta alustoilta kerättävän sivullistietojen vaihtaminen valtioiden kesken pyritään järjestämään siten, että tietojen avulla voitaisiin tukea verovelvollisten ilmoittamisvelvollisuuden täyttämistä jo ennen ilmoittamisen määräajan päättymistä. Sivullistiedot pyritään siksi saattamaan alustoilla operoivien myyjien verotusvaltioiden saatettavaksi välittömästi kalenterivuoden päättymisen jälkeen, jotta tietoja voitaisiin esimerkiksi hyödyntää veroilmoituksen esitäytössä niissä valtiossa, joissa on käytössä esitäytetyn veroilmoituksen menettely.

Arvonlisäverotuksessa tietojen vaihtoa ja säilyttämisvelvollisuutta koskevia säännöksiä on kehitetty viime vuosina EU:ssa. Vuonna 2021 otetaan käyttöön nykyistä laajemmat tietojen säilyttämis- ja arvonlisäverovelvoitteet sähköisille alustoille, jotta voidaan varmistaa verojen kertyminen. Tietojen säilyttämisvelvollisuus koskee lähtökohtaisesti kaikkia sähköisiä alustoja, joiden kautta myydään tavaroita tai palveluja kuluttajille EU:n sisällä.

Hallinnollisesta yhteistyöstä ja petosten torjunnasta arvonlisäverotuksen alalla annetun neuvoston asetuksen n:o 904/2010 mukaan Euroopan unionin jäsenvaltion viranomaiset

vaihtavat tietoja, joiden avulla arvonlisäverotus voidaan toimittaa oikein, arvonlisäveron moitteetonta soveltamista valvoa erityisesti yhteisöliiketoimien osalta ja torjua arvonlisäveropetoksia. Tietojen vaihto tapahtuu jäsenvaltion viranomaisen pyynnöstä ja eräissä asetuksessa määrätyissä tilanteissa myös ilman edeltävää pyyntöä.

Neuvoston asetusta 904/2010 ja EU:n maksupalvelun välittäjiä koskevaa direktiiviä 2006/112/EY on ehdotettu muutettavaksi siten, että pankit ja muut maksupalvelun tarjoajat olisivat velvolliset raportoimaan tiedot rajat ylittävistä maksusuorituksista jäsenvaltion veroviranomaiselle, joka välittäisivät tiedot EU:n komission ylläpitämään sähköiseen keskustietokantaan (CESOP). Maksupalvelun tarjoajien olisi raportoitava tiedot neljännesvuosittain ja raportointivelvollisuus koskisi tilanteita, joissa maksutapah-tumia samalle saajalle olisi vähintään 25 kappaletta vuosineljänneksen aikana. Raportoitavia tietoja olisivat muun ohessa maksun saajan yksilöintitiedot ja maksun määrä. Eurofiscin yhteysvirkamiehillä ainoastaan olisi pääsy keskustietojärjestelmään tallet-tuihin tietoihin ja vain arvonlisäveropetosten torjumiseksi. Veroviranomainen voisi kuitenkin käyttää arvonlisäverotusta varten käsittelemiään tietoja myös Euroopan unionin perintädirektiivissä 2008/55/EY tarkoitettujen verojen, kuten tuloveron määräämiseen.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa Verohallinnolle hallitusohjelman mukaisesti tarvittavat lainsäädännölliset keinot, joilla se voi mahdollisimman automaattisesti kerätä digitaalisen alustatalouden toimijoiden tiedot verotuksen käyttöön. Tavoitteena on saada sivullisen tiedonantovelvollisuuden piiriin sellaisia tuloja, joissa muuten olisi korkea riski tulon ilmoittamatta jättämiselle. Riski tulojen ilmoittamatta jättämisestä on kohonnut erityisesti silloin, kun tulonsaaja ei ole kirjanpitovelvollinen. Riski konkreti-soituu digitaalisten alustojen kautta välitetyissä palveluissa, kun otetaan huomioon ihmisten tulonmuodostuksen aikaisempaa suurempi sirpaloituminen yhdistettynä palveluiden tarjoamisen helpouteen digitaalisten alustojen välityksellä. Alusta- ja jakamistalouden tulojen saaminen kattavammin verovalvonnan piiriin olisi keino torjua verovajeen kasvua, joka on uhkana digitalouden kasvaessa.

Esityksen tavoitteena on yhtäältä varmistaa, että Verohallinnolla on riittävät lainsäädännölliset keinot alustojen kautta palveluita tarjoavien tahojen verovalvonnassa. Toisaalta sivullisen tiedonantovelvollisuuden laajentaminen helpottaa myös verovelvollisen omaa tulojen ilmoittamista. Mitä enemmän tulotietoja tai muita tietoja Verohallinto on saanut sivullisilmoittajilta, sitä vähemmän tuloja jää verovelvollisen oman ilmoituksen varaan ja sitä paremmin Verohallinto voi myös valvoa verovelvollisen oman ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä. Alkuvaiheessa Verohallinto voisi käyttää välittäjiltä saatuja tietoja lähinnä valvonnallisessa tarkoituksessa. Saatujen tietojen avulla Verohallinto voisi valvoa, että tulonsaajat ovat ilmoittaneet alustoilta saadut tulot veroilmoituksessaan. Seuraavassa vaiheessa tavoitteena olisi, että välittäjiltä saadut tiedot esitäytettäisiin henkilöasiakkaiden veroilmoituksille. Alustoilta saatujen tietojen vieminen esitäytetyille veroilmoitukselle edellyttää kuitenkin, että saadut tiedot ovat riittävän laadukkaita. Jotta tästä voidaan varmistua, saatuja tietoja on kokemuksen kartuttamiseksi perusteltua käyttää ensin vain valvonnallisessa tarkoituksessa. Osakeyhtiöiden ja muiden yritysten verotuksessa alustoilta saatujen tietojen avulla valvottaisiin niiden veroilmoituksella ilmoittamien tietojen oikeellisuutta. Tuloverotuksen lisäksi tietoja voitaisiin käyttää myös muiden verojen, kuten arvonlisäveron valvonnassa.

Kansallisen tiedonantovelvollisuutta koskevan lainsäädännön esteiden poistaminen on yksi keinoista turvata Verohallinnon tietojensaantia digitaloudessa. Yksin kansallista lainsäädäntöä muuttamalla ei kuitenkaan ratkaista jakamis- ja alustatalouden kasvun Verohallinnon tiedonsaannille ja verotulojen kertymiselle aiheuttamia haasteita. Keskeisiä muita keinoja jakamis- ja alustatalouden yleistymisen seurauksena uhkaavan verovajeen kasvun estämisessä ovat kansainvälisen tietojenvaihdon ja Verohallinnon verovalvontaa tukevien teknisten ratkaisujen kehittäminen.

Verohallinnon vuosien 2020-2023 kehitysohjelmassa "Verotus digitaalisessa murroksessa" tavoitteena on luoda edellytykset verotuksen toimittamiseksi digitaalisessa taloudessa. Ohjelmassa valmistellaan säännösmuutokset Verohallinnon tietojen saannin varmistamiseksi sekä kehitetään kansallisen ja kansainvälisen tason sääntelyä ja digitalouden toimijoille kannustimia toimia oikein. Veroasioiden hoitamista helpotetaan rakentamalla automatisoinnin mahdollistavat palvelut. Hyödyntämällä nykyistä laajempaa verotuksen tietopohjaa ja uusia teknisiä ratkaisuja varmistetaan digitalouden toimijoiden lainmukainen toiminta ja kerätään verot oikean suuruisina.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että verotusmenettelystä annetun lain 3 luvussa säädettyä sivullisen tiedonantovelvollisuutta Verohallinnolle laajennetaan. Tiedonantovelvollisuuden piiriin tulisivat myös ne vuokrausta, työsuorituksia, kuljetuksia ja muita palveluja välittävät tahot, jotka eivät itse samalla välitä palvelusta maksettavaa suoritusta. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että tulonsaajan saamia maksusuorituksia ja niiden perusteita koskevat tiedot ovat tiedonantovelvollisella.

Ehdotettu säännös koskisi niin Suomeen kuin ulkomaille sijoittuneita välittäjiä. Tiedot tulisi antaa sekä Suomessa yleisesti että rajoitetusti verovelvollisista tulonsaajista. Käytännössä Verohallinnon tiedonsaanti on merkityksellistä niissä tilanteissa, joissa Suomella on verotusoikeus kansallisen lainsäädännön sekä toisten valtioiden kanssa tehtyjen verosopimusten mukaan palvelun myyjän saamaan tuloon. Verohallinto voisi rajoittaa tiedonantovelvollisuutta valtuutuslainsäädännön perusteella tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

Ehdotettu tiedonantovelvollisuus ei koskisi tavaroiden myyntiä digitaalisten alustojen välityksellä. Alusta- ja jakamistaloutta koskeva valvontatarve kohdistuu erityisesti sellaisiin tulonsaajiin, jotka eivät ole toiminnastaan kirjanpitovelvollisia. Tavaroiden myynti alustojen kautta on ilmiönä laajempi kuin palveluiden myynti. Tavaroiden myyjät ovat usein vakiintuneita yrityksiä, jotka ovat kirjanpitovelvollisia elinkeinotoiminnastaan ja velvollisia maksamaan arvonlisävero. Riski myyntitulojen ilmoittamatta jättämisestä on tässä tilanteessa pienempi kuin palveluiden osalta, joissa palvelun myyjänä on useammin muu kuin kirjanpitovelvollinen. Tavaroiden myynnin osalta verotuksen näkökulmasta tarvittava tietosisältö olisi myös toisenlaista verrattuna palveluita koskevaan tietoon, joten tavaroita myynnistä pitäisi kerätä erilaisia tietoja kuin palvelujen myynnistä. Palvelun myyjälle syntyy esimerkiksi tavallisesti vähemmän myyntiin kohdistuvia kuluja kuin tavaroiden myyjälle. Sivullisen tiedonantovelvollisuutta ei ole siten

tässä vaiheessa perusteltua laajentaa koskemaan myös välitettyä tavaroiden myyntiä, kun otetaan lisäksi huomioon Euroopan unionin arvonlisäverotuksen tiedonantovelvollisuutta koskevat direktiivit ja direktiiviehdotukset.

Ehdotettu tiedonantovelvollisuuden laajentaminen olisi jatkoa Verohallinnon tiedonsaannin parantamiseen tähtääviin säännösmuutoksiin. Välitettyjen kuljetuspalvelu- ja vuokratulojen lisäämistä Verohallinnon tiedonantovelvollisuutta koskevaan päätöksen voidaan pitää ensimmäisenä vaiheena Verohallinnon tiedonsaantia koskevan hallitusohjelman kirjauksen toteuttamisessa. Nyt ehdotettua lakimuutosta voidaan pitää seuraavana vaiheena Verohallinnon tiedonsaannin parantamiseen tähtäävissä toimenpiteissä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetulla lakimuutoksella poistettaisiin lainsäädännölliset esteet Verohallinnon tietonsaannilta tilanteissa, joissa palvelun välittäjä ei itse samalla välitä palveluun liittyvää maksusuoritusta. Ehdotettu muutos on osa kokonaisuutta, jolla tähdätään Verohallinnon tiedonsaannin parantamiseen alusta- ja jakamistalouden kautta saaduista tuloista. Toimenpiteillä on tarkoitus torjua digitalouden kasvun verotulojen kertymiselle ja julkisen talouden rahoitukselle aiheuttamaa uhkaa. Pelkästä lakimuutoksesta aiheutuvia euro-määräisiä vaikutuksia yrityksille tai julkiselle taloudelle ei voida arvioida.

Jäljempänä vaikutuksia arvioidaan kokonaisuuden näkökulmasta, johon kuuluvat ehdotettu lakimuutos, Verohallinnon tiedonantovelvollisuuspäätöksen laajentaminen koskemaan välitettyjä palveluja sekä kansainvälisen tietojenvaihdon mahdollinen ulottaminen alusta- ja jakamistalouden toimijoihin. Osana toimenpiteitä ovat myös Verohallinnon kehitysohjelman mukaiset tekniset ja muut ratkaisut, joilla pyritään torjumaan digitalouden kasvun aiheuttamaa uhkaa verotulojen kertymiselle joko helpottamalla digitalouden toimijoiden hallinnollista taakkaa tai kehittämällä Verohallinnon valvontatyökaluja.

Vaikutukset tiedonantovelvollisille

Välittäjän tiedonantovelvollisuuden laajentaminen saattaa aiheuttaa kustannuksia tiedonantovelvollisille. Kustannuksia voi esimerkiksi syntyä tietojen antamiseen tarvittavien teknisten rajapintojen toteuttamisesta. Toisaalta tiedonantovelvolliset voivat olla jo ennestään velvollisia antamaan muita tietoja Verohallinnolle. Tällöin tietojen antamisen laajentamisesta syntyvät lisäkustannukset jäisivät vähäisiksi.

Tiedonantovelvollisuus koskisi lähtökohtaisesti sellaisia tietoja, jotka ovat muutenkin välittäjän tiedossa. Välittäjän ei siten tarvitsisi pääsääntöisesti hankkia palvelujen myyjistä tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi sellaisia tietoja, jotka eivät ole jo ennestään palvelun välittäjän tiedossa.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Verohallinnon arvion mukaan digitalouden aiheuttama verovaje muodostuu useista eri lähteistä. Verovajetta syntyy tavaroiden ja palveluiden kotimaisesta ja ulkomaisesta verkkokaupasta, virtuaalivaluuttakaupasta, alustojen välittämistä majoitus- ja muista palveluista sekä muista jakamistalouden palveluista. Verovaje kohdistuu sekä arvonlisäveroon että tuloveroon. Digitalouden kasvuvauhdin jatkuessa nopeana verovajeen arvioidaan kasvavan tulevina vuosina merkittävästi, jos verovalvontaa turvaavia toimenpiteitä ei toteuteta. Verovajeen kasvun ehkäisemisessä Verohallinnon tiedonsaannin turvaamisella on keskeinen merkitys. Tässä esityksessä ehdotettu lakimuutos on yksi edellä luetelluista toimenpiteistä, joilla pyrittäisiin turvaamaan Verohallinnon tuloverotusta koskevaa tiedonsaantia digitaalisessa taloudessa. Tällä esityksellä pyritään siten ehkäisemään tuloveroa koskevan verovajeen kasvua siltä osin kuin se johtuu ilmoittamatta jätetyistä alustojen välityksellä saaduista tuloista.

4.2.2 *Vaikutukset viranomaisten toimintaan*

Ehdotettu välittäjien tiedonantovelvollisuuden laajennus ei aiheuta Verohallinnolle merkittäviä lisäkustannuksia, koska Verohallinto tulee keräämään tiedot samalla vuosilmoituksella, jolla maksusuorituksen välittäneet palveluiden välittäjät ilmoittavat tiedot jo vuodesta 2020 alkaen.

Hallitusohjelman mukaan Verohallinnon tarvitsemiin hallinnon digitalisointia koskeviin ja läpinäkyvyyttä edistäviin kehityshankkeisiin varataan vaalikauden aikana yhteensä noin 30 miljoonan euron rahoitus. Verohallinnon tarkoituksena on käyttää osa myönnetystä määrärahasta ”Verotus digitaalisessa murroksessa” –kehitysohjelman toimenpiteiden rahoittamiseen.

5 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailta käytetyt keinot

[Täydennetään myöhemmin]

6 Lausuntopalaute

[Täydennetään myöhemmin]

7 Säännöskohtaiset perustelut

15 f §. *Palvelun välittäjän velvollisuus antaa tietoja.* Verotusmenettelystä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 15 f §, joka koskisi palvelun välittäjän tiedonantovelvollisuutta. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että vuokrausta, työsuorituksia, kuljetuksia ja muita palveluja elinkeinotoimintana tai muutoin tulonhankkimistarkoituksessa välittävän olisi annettava Verohallinnolle tiedot tulonsaajan saamista maksusuorituksista ja niiden perusteista siltä osin kuin nämä tiedot ovat tiedonantovelvollisella.

Ehdotetussa säännöksessä ei rajattaisi välittäjän tiedonantovelvollisuutta koskemaan pelkästään digitaalisen alustan kautta välitetyjä palveluja, vaan myös muulla tavalla tapahtuva palvelun välitys olisi tiedonantovelvollisuuden alaista toimintaa. Digitaalisen

alustan osalta tiedonantovelvolliseksi eli välittäjäksi katsottaisiin se taho, joka tarjoaa alustan palveluiden myyjien käyttöön eli niin sanottu alustaoperaattori. Lähtökohtaisesti tiedonantovelvollisuus olisi siis sillä taholla, jonka kanssa palvelun myyjä tekee sopimuksen pääsemisestä tarjoamaan palveluja alustalle tai palveluiden myymisestä alustalla. Palvelun välittämisestä ei olisi kysymys, jos palvelun suorittaja myy omassa verkkokaupassaan omia palveluitaan.

Verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n tavoin säännöksessä ei rajattaisi tiedonantovelvollisuutta vain kotimaisiin palveluiden välittäjiin. Myös ulkomaiset välittäjät olisivat lähtökohtaisesti velvollisia antamaan tietoja. Verotuksen kannalta merkityksellisiä olisivat ulkomaisten välittäjien osalta tiedot niistä tuloista, joista tulonsaajaa voidaan verottaa Suomessa. Tuloverolain (1535/1992) 9 §:n 1 momentin mukaan Suomessa asuva eli täällä yleisesti verovelvollinen henkilö on verovelvollinen maailmanlaajuisista tuloistaan Suomeen. Suomella on siten verotuksellinen intressi ulkomaisella alustalla myytyyn palveluun, jos palvelun suorittaja tai vuokranantaja on Suomessa yleisesti verovelvollinen. Myös rajoitetusti verovelvollisia koskevat tiedot voivat olla tarpeen Suomen verotuksessa. Tuloverolain 10 §:n mukaan Suomesta saatua tuloa eli tuloa, josta rajoitetusti verovelvollinen on velvollinen suorittamaan veroa Suomeen, on muun ohessa Suomessa sijaitsevasta kiinteistöstä tai osakehuoneistosta saatu tulo sekä täällä harjoitetusta ammatista saatu tulo. Suomella voi siis olla oikeus verottaa tuloa, jos palvelu on suoritettu Suomessa tai vuokrattu kiinteistö tai osakehuoneisto sijaitsee Suomessa. Verosopimukset voivat kuitenkin rajoittaa joissain tilanteissa Suomen verotusoikeutta.

Säännöksessä mainittaisiin erikseen tiedonantovelvollisuuden alaisina välitettyinä palveluina vuokraus, työsuoritukset ja kuljetukset. Lisäksi tiedonantovelvollisuus koskisi myös muita välitettyjä palveluita. Säännöksessä vuokrauksella tarkoitettaisiin kiinteistöjen ja osakehuoneistojen tai niiden osan vuokrausta riippumatta siitä, onko kysymyksessä kiinteistö tai huoneisto vuokrattu asuinkäyttöön tai kaupalliseen tarkoitukseen. Säännöksessä tarkoitettuna vuokrauksena pidettäisiin myös muiden tilojen kuten esimerkiksi parkkipaikkojen vuokrausta. Lisäksi erilaisten irtainten esineiden, kuten esimerkiksi kulkuvälineiden, koneiden ja laitteiden, vuokrausta pidettäisiin säännöksen tarkoittamana vuokrauksena.

Tiedonantovelvollisuus koskisi myös välitettyjä työsuorituksia. Tiedonantovelvollisuus ei kuitenkaan koskisi tilanteita, jossa palvelun suorittaja on työsuhteessa palveluita välittävään alustaan. Työvoiman vuokrausta harjoittavan yrityksen ei myöskään tarvitsisi antaa ehdotetun säännöksen perusteella tietoja palveluksessaan olevista vuokratyöntekijöistä. Kuljetuksella puolestaan tarkoitettaisiin niin henkilö- kuin muitakin kuljetuksia. Tiedonantovelvollisuus koskisi siten liikenteen palveluista annetussa laissa tarkoitettua ammattimaista henkilö- ja taksiliikennettä. Myös muuta tulonhankkimistarkoituksessa harjoitettavaa kuljetusta voitaisiin pitää pykälässä tarkoitettuna kuljetuksena.

Säännöksessä erikseen mainitut palvelut kattavat tällä hetkellä suuren osan alustojen välityksellä tarjolla olevista palveluista. Jakamis- ja alustatalouden nopean kasvun ja muuttuvien toimintamallien myötä myös uuden tyyppisiä palveluita voi tulla tarjolle alustojen välityksellä. Ehdotettua palvelun välittäjän tiedonantovelvollisuutta koskevaa

säännöstä ei edellä esitetty huomioon ottaen ole tarkoituksenmukaista rajoittaa koskemaan vain erikseen mainittuja palveluja, vaan tiedonantovelvollisuuden kohteena olisivat myös muunlaiset välitetyt palvelut.

Digitaalisten alustojen kautta myydään myös tavaroita. Säännöksessä ehdotettu tiedonantovelvollisuus ei koskisi uusien eikä käytettyjen tavaroiden myyntiä alustoilla. Säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät myös alustoilla tapahtuva vertaislainojen välitys ja joukkorahoituksen kerääminen.

Verohallinto tarvitsee lähtökohtaisesti tietoja sellaisista tuloista, jotka ovat Suomen verotusvallan piirissä. Tällaisista tuloista on kysymys pääsääntöisesti silloin, kun palvelun suorittaja on Suomessa asuva henkilö eli täällä yleisesti verovelvollinen tai kun palvelu on suoritettu Suomessa. Vuokratulojen osalta Suomi saa lähtökohtaisesti verottaa täällä sijaitsevista kiinteistöistä ja huoneistoista saatua vuokratuloa sekä täällä asuvan henkilön ulkomailta saatua vuokratuloa. Verosopimusmääräykset voivat myös vaikuttaa tulon verotusoikeuden jakautumiseen. Jos kansainvälinen tietojenvaihto tulevaisuudessa mahdollisesti laajenee koskemaan alustan kautta välitettyjä palveluita, voi Verohallinnolle tulla tarve kerätä Suomeen sijoittuneilta alustoilta tietoja myös ulkomaisista palvelujen myyjistä. Ehdotetussa säännöksessä ei rajoitettaisi tiedonantovelvollisuutta koskemaan ainoastaan niitä tilanteita, joissa Suomella on verotusoikeus. Palvelun suorittajan verotuksellinen status ei ole välttämättä tiedonantovelvollisen välittäjän, kuten esimerkiksi alustan, tiedossa. Verohallinnolla on mahdollisuus täsmentää tiedonantovelvollisuuspäätöksessään, mistä tuloista tietoja on annettava.

Tiedonantovelvollisuus syntyisi välittäjälle vain siinä tapauksessa, että palveluita välitetään elinkeinotoimintana tai muutoin tulonhankkimistarkoituksessa. Tiedonantovelvollisuuden ulkopuolelle jäisivät siten puhtaasti harrastustoimintana välitetyt palvelut.

Ehdotetun säännöksen mukaan välittäjän olisi annettava Verohallinnolle tiedot tulonsaajan saamista maksusuorituksista ja niiden perusteista siltä osin kuin nämä tiedot ovat tiedonantovelvollisella. Säännöksen sanamuoto pitäisi sisällään ensinnäkin ne tilanteet, joissa palvelun välittäjä maksaa tai välittää maksusuorituksen palvelun suorittajalle tai vuokranantajalle. Kysymys olisi esimerkiksi tilanteesta, jossa palvelun käyttäjä maksaa palvelun alustan tarjoajalle. Tämän jälkeen alustan tarjoaja maksaisi saamansa suorituksen palvelun suorittajalle omalla palkkiollaan vähennettynä. Näissä tilanteissa alusta palvelun välittäjänä olisi jo nykysääntelyn nojalla tiedonantovelvollinen verotusmenetelystä annetun lain 15 §:n nojalla.

Ehdotetun uuden säännöksen mukaan tiedonantovelvollisia olisivat myös välittäjät, jotka eivät itse maksa tai välitä maksua palvelun suorittajalle tai vuokranantajalle. Tällöin edellytettäisiin kuitenkin, että välittäjällä on tieto tulonsaajan saamista maksusuorituksista ja niiden perusteista. Maksusuorituksen välittäjä ei ole välttämättä sama juridinen yksikkö kuin palvelun välittäjä, vaan se voi olla esimerkiksi samaan konserniin kuuluva toinen yhtiö tai alihankkija, jonka kanssa välittäjä on tehnyt sopimuksen maksujen välittämisestä. Tällöinkin tiedot maksuista ja niiden perusteista ovat alun perin välittäjällä tai välittäjällä on oikeus saada tiedot. Näissä tilanteissa tieto maksusuorituksesta ja sen perusteista katsottaisiin olevan välittäjän tiedossa säännöksen tarkoittamalla tavalla. Alustan liiketoimintamallista riippuen on myös mahdollista, että palvelun käyt-

täjä voi maksaa palvelun suoraan palvelun suorittajalle. Jos alustan perimä palkkio tällaisessa tilanteessa määräytyy maksusuorituksen suuruuden perusteella, voidaan alustan katsoa olevan tietoinen säännöksen tarkoittamalla tavalla maksusuorituksesta ja sen perusteista ja siten tiedonantovelvollinen säännöksen perusteella.

Ehdotetun pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin, että Verohallinto antaisi tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta sekä oikeudesta olla antamatta pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen. Kysymyksessä olisi valtuutussäännös, jonka perusteella Verohallinto voisi rajoittaa tiedonantovelvollisuutta. Tiedonantovelvollisuutta voisi rajoittaa säännöksen mukaan, jos tietojen antamisen merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen. Tietojen antamisen rajoittaminen verovalvonnallisista syistä voisi tulla kysymykseen esimerkiksi sellaisten tulotyyppien osalta, joissa ei ole yleisesti vaaraa tulojen ilmoittamatta jättämisestä. Tiedonantovelvollisuus koskisi samalla tavalla vain niitä tulotyyppisiä, jotka on erikseen mainittu Verohallinnon yleisestä tiedonantovelvollisuudesta antamassa päätöksessä. Kysymyksessä olisi vastaava menettely kuin nykyisin verotusmenettelystä annetun lain 15 §:ssä säädetyn yleisen tiedonantovelvollisuuden osalta. Valtuutussäännöksen nojalla Verohallinto voisi myös antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Verohallinto voisi esityksessä ehdotetun verotusmenettelystä annetun lain uuden 15 f §:n nojalla rajoittaa välittäjän tiedonantovelvollisuuden laajuutta. Tiedonantovelvollisuuden laajentaminen voitaisiin toteuttaa muuttamalla Verohallinnon tiedonantovelvollisuutta koskevaa päätöstä. Alustavasti tämä voitaisiin toteuttaa siten, että Verohallinto lisäisi vuoden 2020 alusta voimaan tulevaksi tarkoitettuun päätöksen välitetyjä kuljetuspalveluita ja vuokratuloja koskevaan 20 §:ään uuden 3 momentin, joka tulisi voimaan vuoden 2021 alusta. Säännöksen mukaan 20 §:ssä tarkoitettu tiedonantovelvollisuus koskisi myös välityspalveluita, joissa korvauksen tai suorituksen maksaa tai välittää muu taho kuin välityspalvelun tarjoaja tai sen Suomessa oleva edustaja. Alustavasti suorituksista annettaisiin samat tiedot kuin vuoden 2020 alusta voimaan tulevan tiedonantovelvollisuutta koskevan päätöksen 20 §:ssä.

Tarkoituksena on, että säännöksen voimaantulovaiheessa tiedonantovelvollisuus koskisi vain välitettyjä kuljetuspalveluita ja vuokratuloja. Verovalvonnallisista syistä on perusteltua rajoittaa tiedonantovelvollisuutta koskemaan alkuvaiheessa vain merkittävimpiä alustojen kautta välitettyjä tulotyyppisiä. Muiden tulotyyppien merkitys on tässä vaiheessa vielä taloudellisesti vähäisempi. Verohallinto voisi laajentaa tai tarkentaa tiedonantovelvollisuuden alaa tarvittaessa, jos alustatalouden ilmiöt tai kerättyjen tietojen hyödyntämisestä saadut kokemukset aiheuttavat muutostarvetta.

Verohallinnon päätöksessä ei rajoitettaisi tietojen antamista vain yleisesti verovelvollisiin tulonsaajiin. Tiedot tulisi siten antaa sekä yleisesti että rajoitetusti verovelvollisista. Tietojen antaminen myös rajoitetusti verovelvollisten saamista suorituksista on tarpeen, koska esimerkiksi kiinteistön tai asunto-osakkeen vuokrauksesta saatu tulo on Suomessa saatua tuloa, josta myös rajoitetusti verovelvollinen on Suomeen verovelvollinen.

Verohallinnon päätös voisi tulla voimaan samaan aikaan kuin tässä esityksessä ehdotettu uusi 15 f § eli vuoden 2021 alusta. Tiedonantovelvollisen tulisi antaa tällöin ensimmäisen kerran vuotta 2021 koskevat tiedot Verohallinnolle tammikuun 2022 loppuun mennessä.

9 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2021.

Tiedot annettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2021 Verohallinnon päätöksen mukaisena tammikuun 2022 loppuun mennessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan käsiteltäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki
verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään verotusmenettelystä annettuun lakiin (1558/1995) uusi 15 f § seuraavasti:

15 f
Palvelun välittäjän velvollisuus antaa tietoja

Vuokrausta, työsuorituksia, kuljetuksia ja muita palveluja elinkeinotoimintana tai muutoin tulonhankkimistarkoituksessa välittävän on annettava Verohallinnolle tiedot tulonsaajan saamista maksusuorituksista ja niiden perusteista siltä osin kuin nämä tiedot ovat tiedonantovelvollisella.

Verohallinto antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta sekä oikeudesta olla antamatta tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____ .

Helsingissä _____ päivänä kuuta 20 _____
Pääministeri
Valtiovarainministeri